

Representantforslag nr. 10

(2007-2008)

fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Gunnar Gundersen, Ivar Kristiansen, Trond Helleland, Bent Høie og Olemic Thommessen

Dokument nr. 8:10 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Erna Solberg, Elisabeth Aspaker, Gunnar Gundersen, Ivar Kristiansen, Trond Helleland, Bent Høie og Olemic Thommessen om en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern

Til Stortinget

BAKGRUNN

Norge er et vakkert land med store naturverdier. De fleste av disse ligger i Distrikts-Norge, og utviklingen og vedlikeholdet av dem har skjedd gjennom varsom lokal bruk. Bevisstheten om behov for å verne viktige naturområder, kulturminner, artsmangfold, sikre allmenn tilgjengelighet til områder osv. har økt de siste 10 årene.

Mangfold av livsformer er grunnlaget for menneskets eksistens, livskvalitet og velferd. Det biologiske mangfoldet er utviklet naturlig over lang tid og gjennom kulturpåvirkning. Det er en viktig oppgave å ta vare på det biologiske mangfoldet for kommende generasjoner. Dette gjøres best gjennom en kombinasjon av vern og bærekraftig bruk. Skal vi sikre det biologiske mangfoldet, må vi også sikre områdene der artene lever. Det er derfor fortsatt behov for å verne områder med uberørt natur gjennom opprettelse av naturreservat, nasjonalparker og landskapsvernområder. Norge er dessuten forpliktet av internasjonale avtaler, som konvensjonen om biologisk mangfold, til å verne viktige arealer. Vernede områder utgjør i dag om lag 12 pst. av norsk areal. Dette er om lag på europeisk gjennomsnitt.

Under regjeringen Bondevik II ble det tatt initiativ til å verne viktige naturområder av stor verdi for kommende generasjoner. Blant annet fikk vi verdens

første verneområde for kaldtvannkorallrev, en betydelig satsing på frivillig barskogvern, våtmarker ble tatt vare på, og ikke minst ble det opprettet en rekke nye nasjonalparker. I tillegg til å ta vare på uberørt natur og biologisk mangfold, er nasjonalparker "honingkrukker" for reiselivet. Det er ingen tvil om at listing på UNESCOs verdensarvliste av Geirangerfjorden, Nærøyfjorden og Vega, som følge av vernevedtak, har ført til økt interesse for disse områdene fra turister fra inn- og utland.

Det er imidlertid viktig å kombinere vern med hensynet til lokal næringsutvikling og levekår. Vi må sikre lokal forankring og støtte til vernearbeidet. Mer lokal forvaltning av verneområder ble gjennomført i mange av de nye nasjonalparkene regjeringen Bondevik II opprettet. Regjeringen Bondevik II åpnet for tursime uten å svekke verneformålet, og bevilgningene til nasjonalparksentrene ble økt. Regjeringen Bondevik II avskaffet blant annet forbudet mot kommersiell virksomhet i nasjonalparkene. Det var tidligere f.eks. ikke anledning for lokale aktører til å tjene penger på breførervirksomhet uten tillatelse fra fylkesmannen.

Det er nødvendig å gi lokale myndigheter i kommuner med mye vern større mulighet til å påvirke egen utvikling. Når ulike statlige/fylkeskommunale myndigheter følger sine primæransvarsoppgaver, kan summen arealmessig bli vanskelig for enkelte kommuner. Kommuner opplever at staten argumenterer ulikt fra etat til etat, og at staten ofte legger mer vekt på statlige enn lokale og private interesser.

Prosessene de siste 10 årene har flyttet råderett over store arealer og verdier fra lokale til statlige myndigheter. Vi opplever at denne prosessen samtidig medfører en form for tillitskrise mellom mange lokalsamfunn og sentrale styringsmyndigheter. Etter årtier hvor naturområder er blitt forvaltet gjennom stort sett varsom lokal bruk, opplevs vern/arealut-

nyttelse som et konfliktområde mellom lokale og sentrale myndigheter.

Dette gjelder i særlig grad kommuner med store, vernede områder, som samtidig preges av fraflytting og ønsker en aktiv lokal næringsutvikling for å etablere nye arbeidsplasser og være attraktive for tilflytting. Enkelte kommuner opplever at deres arealer blir båndlagt av nesten alle verneformer, ved at de for eksempel både har nasjonalpark, vassdragsvern og laksefjord innenfor sine arealer, i tillegg til byggeforbudet i strandsonen, uten at dette er sett i sammenheng med de enkelte vernevedtak. Summen av vern i kommunen kan derfor bli svært omfattende.

Flere steder i landet opplever vi tillitskriser mellom lokal myndighet og aktører og sentrale instanser. Eksempler på dette er:

- Det er betydelig lokal motstand mot omfattende skogvern i Trillemarka i Buskerud. Lokale myndigheter peker på at dersom det mest omfattende verneforslaget blir vedtatt, så vil det sterkt berøre lokal verdiskaping som skogbruk og salg av hyttetomter.
- Regjeringens forslag om utvidelse av den tidligere midlertidige sikringssonen for laksefisk i Førdefjorden, ved opprettelse av nasjonal laksefjord i St.prp. nr. 32 (2006-2007), vakte stor lokal motstand i de berørte kommuner i Sogn og Fjordane. Disse kommunene er allerede sterkt berørt av vern. Motstanden førte til at Stortinget besluttet å endre Regjeringens forslag, og begrense den nye laksefjorden til det området som tidligere hadde vært midlertidig sikringszone.
- Oslo og markaloven

Det er varslet flere saker fra Regjeringen den nærmeste fremtid som ytterligere vil forsere vern og båndleggingsprosesser, slik som revidering av plan- og bygningsloven, ny markalov, innstramning i kommunenes adgang til å gi dispensasjon fra byggeforbudet i strandsonen og ny naturmangfoldslov.

Det er derfor viktig å gjenreise et tillitsforhold mellom lokalbefolkningen i berørte kommuner og storsamfunnet, og bekjempe følelsen av at enkelte områder betaler en uforholdsmessig stor regning for storsamfunnets prioriteringer. Det må etableres en ny nasjonal strategi som skaper rom for lokal utvikling i kommuner med store verneområder og verdier for hele det norske samfunnet. En slik strategi bør bestå i:

1. Å kartlegge hvilke kommuner som har stor båndlegging av areal til vern eller andre fellesskapsformål.
2. Å utvikle en kategorisering av kommuner etter båndleggings/vernegrad.
3. Å lage nasjonale retningslinjer for alle etater med verne/arealbruksmyndighet, slik at det tas hensyn til at kommuner med stort båndleggingsbehov også skal ha rom for næringsmessig utvikling.
4. Å lage nasjonale strategier for næringsutvikling i kombinasjon med vern.
5. Å vurdere om det bør innføres en særskilt lokal kompensasjon til kommuner som tar en svært stor del av belastningen med vern fra storsamfunnet.

Disse fem punktene bør danne grunnlag for en egen utredning og en stortingsmelding hvor vern/båndlegging av areal og medfølgende belastning for de berørte lokalsamfunn legges frem til bred diskusjon i Stortinget.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

Stortinget ber Regjeringen senest i vårsesjonen 2008 fremme en sak for Stortinget med en strategi for næringsutvikling og arbeidsplasser i kommuner med høy andel vern. En slik strategi bør bestå i:

1. Å kartlegge hvilke kommuner som har stor båndlegging av areal til vern eller andre fellesskapsformål.
2. Å utvikle en kategorisering av kommuner etter båndleggings/vernegrad.
3. Å lage nasjonale retningslinjer for alle etater med verne/arealbruksmyndighet, slik at det tas hensyn til at kommuner med stort båndleggingsbehov også skal ha rom for næringsmessig utvikling.
4. Å lage nasjonale strategier for næringsutvikling i kombinasjon med vern.
5. Å vurdere om det bør innføres en særskilt lokal kompensasjon til kommuner som tar en svært stor del av belastningen med vern fra storsamfunnet.

5. oktober 2007